

És difícil fer un llibre fàcil?

Els contes de Canterbury en lectura fàcil
per al col·lectiu de lectors amb dificultats

Rosa Martínez Elías

Tutora: Eugènia Salvador

Índex

Introducció: Què és la lectura fàcil? Un deure i un dret.....	2
1. El públic objectiu.....	4
1.1 Discapacitats permanents.....	4
1.2 Discapacitats transitoris: persones amb habilitats de lectura o llenguatge limitats.....	6
1.3 Discapacitats transitòries: nousvinguts a Catalunya	6
1.4 Dades estadístiques a Catalunya.....	7
2. Canals de distribució i màrqueting.....	8
2.1 La biblioteca.....	8
2.2 Centres cívics, llars residencials i hospitals.....	9
2.3 El model suec: <i>els representants de lectura</i>	9
3. Format i disseny de la col·lecció.....	10
3.1 Característiques del llenguatge i el format de lectura fàcil.....	10
3.2 Format i disseny de la col·lecció.....	10
3.3 Estructura d' <i>Els Contes de Canterbury</i>	11
4. Il·lustracions.....	12
5. El cost d'elaboració.....	13
6. La col·lecció: altres títols en lectura fàcil.....	14
7. Conclusions.....	15
8. Bibliografia.....	16
9. Annex.....	18
Els contes de Canterbury. Adaptació a Lectura Fàcil.....	24

Què és la lectura fàcil? Un deure i un dret

L'accés a la informació i la cultura és un dels drets humans. El fet que els ciutadans accedeixin a la cultura és necessari per al seu desenvolupament personal. I l'accés a la cultura passa inevitablement per l'accés a la lectura. Poder llegir és bàsic per al raonament, la crítica i l'aprenentatge. Amb la lectura es coneixen les experiències i els pensaments dels éssers humans i llegir proporciona l'aprenentatge necessari per poder entendre el món que ens envolta.

Malauradament, no totes les persones poden gaudir d'aquest dret a causa de diferents situacions personals: discapacitats, limitacions lingüístiques, accidents, escolarització pobra o analfabetisme, entre altres. Atendre les necessitats d'aquells que, per diferents motius, no poden gaudir de la lectura i la cultura constitueix un deure de la nostra societat. Un deure que passa per desenvolupar estratègies que permetin a tots els ciutadans formar-se i informar-se. Com es pot, doncs, dur a terme aquest deure? Mitjançant, per exemple, la lectura fàcil.

Es considera lectura fàcil tot text adaptat de manera que sigui més fàcil de llegir que el text mitjà. Aquesta adaptació pot ser tant a nivell de lectura com de comprensió. Els textos de lectura fàcil poden ser textos literaris o d'informació general. La literatura fàcil té una sola línia argumental, un contingut concret, unes accions directes i uns esdeveniments lineals que segueixen un ordre cronològic. El vocabulari no és difícil i s'intenta evitar la participació d'excessius personatges. Les notícies i informacions en lectura fàcil no poden ser massa llargues ni estar escrites amb un llenguatge difícil o especialitzat.

Així, els materials de lectura fàcil tenen el perill de ser considerats excessivament simples, especialment pel que fa a les adaptacions de literatura clàssica. Cal, però, tenir en compte que aquestes adaptacions són l'única possibilitat per algunes persones amb problemes de lectura d'accedir al seu patrimoni cultural. Igualment els articles de diari o de revista en llengua fàcil són l'únic mitjà que permet a aquestes persones d'estar informats de la societat en la que viuen.

Queda encara un darrer suport que podria formar part dels materials de lectura fàcil i que encara està per explotar: els mitjans audiovisuals i multimèdia. La televisió o la ràdio podrien oferir documents de comprensió fàcil. A més, els materials multimèdia podrien aprofitar-se per al progrés dels lectors amb dificultats.

Incorporar el sector de les noves tecnologies i dels mitjans de comunicació de masses a la lectura fàcil és tot un repte. Però també ho és fer arribar la major quantitat possible de materials impresos en llengua fàcil a la població. Els materials de lectura fàcil en llengua catalana existents avui dia en el mercat són insuficients i no cobreixen les necessitats dels usuaris.

En conclusió, proporcionar textos fàcils de llegir i d'entendre als col·lectius necessitats és també un repte que encara no està del tot assolit. Un repte, però, que alhora és una necessitat i un dret per a algunes persones i un deure per a unes altres. Tota una responsabilitat ciutadana.

1. El públic objectiu

Els grups destinataris de lectura fàcil són diversos. De fet, les causes de les dificultats en lectura són variades i tenen orígens diferents. Així doncs, podem classificar el públic objectiu de la lectura fàcil en dos grans blocs :

- Discapacitats permanents : en aquest grup hi ha persones amb discapacitats o disfuncions.
- Discapacitats transitoris: aquest grup comprèn les persones amb habilitats de lectura o llenguatge limitats i els nouvinguts a Catalunya.

1.1. Discapacitats permanents

Un individu pot veure's afectat per més d'una discapacitat mental o pot tenir més d'un tipus de dificultat en l'aprenentatge. La minusvalidesa mental també pot tenir diversos graus. Així, segons la classificació del DSM-IV¹ podem classificar el retard mental en quatre nivells segons el quocient intel·lectual: lleuger, moderat, greu i profund.

Un discapacitat mental lleuger es troba molt a prop de les persones amb una intel·ligència considerada normal. Per tant, aquests discapacitats tenen una habilitat lectora força correcta pel que fa als textos senzills. Les persones amb discapacitats moderades són capaços de llegir textos senzills curts. I aquells que tenen una minusvalidesa greu no són capaços de llegir per ells mateixos tot i que són capaços de gaudir de la lectura en veu alta que una altra persona els fa.

Segons el *Swedish Handicap Institute*² d'Estocolm un 1 per cent de la població mundial té discapacitats intel·lectuals. En els països més subdesenvolupats aquesta xifra pot ser superior ja que les diferents mancances que pateix la població afavoreixen les malalties.

Un altre col·lectiu amb problemes lectors són aquells individus considerats dislèctics. Segons M.Thomson³ la dislèxia és " una grave dificultat con la forma escrita del lenguaje, que es independiente de cualquier causa intelectual, cultural y emocional. Se caracteriza porque las adquisiciones del individuo en el ámbito de la lectura, la escritura y el deletreo, están muy por debajo del nivel esperado en función de su inteligencia y de su edad cronológica. Es un problema de índole cognitivo, que afecta a aquellas habilidades lingüísticas asociadas con la modalidad escrita, particularmente el paso de la modalidad escrita, particularmente el paso de la codificación visual a la verbal, la memoria a corto plazo, la percepción de orden y la secuenciación".

Les persones que pateixen dislèxia no poden descodificar les paraules i lletrejar-les tot i que són capaces de comprendre el text. Segons la *European Dyslexia Association*

¹ Classificació mundial de trastorns psicològics DSM-IV a <http://www.clinicapsi.com/listado%20del%20dsm4.html>

² Tronbacke, B.I. *Directrius per a materials de lectura fàcil*. Barcelona: Col·legi oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999. (p. 14)

³ <http://www.psicopedagogia.com/dislexia>

de Brussel·les un cinc o deu per cent de la població mundial té dislèxia tot i que no tots els afectats necessiten materials de lectura fàcil.

Els diversos trastorns de concentració, motrius i de percepció designats amb les abreviacions MBD (Disfunció mínima cerebral), DAMP (Dèficit en l'atenció, el control motor i la percepció) o TDAH (Trastorn per dèficit d'atenció amb o sense hiperactivitat) també produeixen dificultats lectores. Segons la *Swedish Association for Disabled Children a Young People* d'Estocolm un 1,2 per cent de la població mundial occidental neix amb un d'aquests trastorns amb grau sever. Entre un 3 i un 6 per cent ho fan amb un grau lleuger o moderat.

Aquests dèficits d'atenció i concentració provoquen dificultats en l'aprenentatge, especialment en la lectura i l'escriptura. Amb l'ajut de material de lectura fàcil es pot ajudar en el progrés d'aquestes persones.

L'autisme és una altra minusvalidesa que pot produir minusvalideses addicionals, és a dir, pot portar a patir dificultats en la comprensió lectora. Segons *l'Autism Europe* de Brussel·les menys d'un 0,01 de la població es trobaria en aquesta situació.

La sordesa precoç, és a dir, aquelles persones que han nascut sordes o ho han sigut des de les primeres etapes de la seva vida no han pogut desenvolupar el llenguatge oral. El seu mitjà de comunicació és el llenguatge dels signes. Pel que fa al llenguatge escrit l'àrea de l'abstracció els presenta especials dificultats. Es veuen afectats per aquesta situació entre el 0,1 i el 0,2 per cent de la població mundial segons la *Swedish National Association for the Deaf* d'Estocolm.

La ceguesa de naixement o des dels primers estadis de la vida també porta a aquelles persones que la pateixen a comunicar-se per mètodes tàctils tenint una comprensió limitada tant del llenguatge escrit com oral. És doncs, necessari disposar per a ells de materials de lectura fàcil en *braille*.

La combinació de sordesa i ceguesa també presenta certes particularitats. Aquells que en un primer moment han estat sords i després cecs tenen el text escrit com un idioma estranger ja que el llenguatge dels signes és la seva primera llengua. Per a ells, doncs, és especialment difícil l'àrea de l'abstracció i poden trobar útils els materials de lectura fàcil en *braille*. Segons la *World Blind Union* de Toronto són sords i cecs menys d'un 0,005 per cent de la població.

L'afàsia és un desordre de la parla causat per l'impediment dels centres cerebrals actius i passius de la parla. Així, els afàsics tenen problemes en l'ús actiu del llenguatge. Aquest trastorn està sovint causat per algun desordre cerebrovascular, tumor cerebral o traumatisme cerebral per accident. Algunes malalties com el Parkinson o l'esclerosi múltiple poden causar afàsia en un estat avançat. La necessitat de materials de lectura fàcil varia segons el grau i l'extensió dels símptomes de la malaltia. Menys del 0,5 per cent de la població mundial pateix afàsia segons *l'Association Internationale Aphasie*⁴ de Brussel·les.

El col·lectiu de gent gran que pateixen demència, ja sigui lleugera o moderada, presenta també dificultats per llegir textos en llenguatge estàndard. A més, la dificultat en la comunicació pot venir en detriment de la interacció social provocant diverses dificultats en la vida quotidiana segons *l'Alzheimer's Disease International*⁵ de Londres. En aquests casos la lectura fàcil pot ajudar en la integració i la comunicació.

⁴ Tronbacke, B.I. *Directrius per a materials de lectura fàcil*. Barcelona: Col·legi oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999. (p. 18)

⁵ Tronbacke, B.I. *Directrius per a materials de lectura fàcil*. Barcelona: Col·legi oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999. (p. 18)

1.2. Discapacitats transitoris: persones amb habilitats de lectura o llenguatge limitats

L'estudi PISA 2003 fa la següent definició de competència lectora: “la competencia lectora consiste en la comprensión y el empleo de textos escritos y en la reflexión personal a partir de ellos con el fin de alcanzar las metas propias, desarrollar el conocimiento y el potencial personal y participar en la sociedad”⁶.

Les persones amb una educació limitada que no han tingut accés a la cultura i a l'escolarització poden no tenir adquirida la competència lectora. Tots ells constitueixen un grup social amb necessitats de materials de lectura fàcil. Els adults no escolaritzats són beneficiaris directes de la lectura fàcil ja que els permet millorar habilitats lectores o adquirir-ne segons el grau d'analfabetisme.

Els analfabets funcionals amb múltiples factors com la manca d'educació, els problemes socials i les malalties mentals poden trobar en els materials de lectura fàcil uns textos molt vàlids. La millora de les seves habilitats lectores pot resultar de l'ús dels materials de lectura fàcil.

També cal dir que, tot i que la lectura fàcil s'adreça a adults principalment, fins i tot els nens poden gaudir d'aquests textos.

1.3 Discapacitats transitoris: nouvinguts a Catalunya

La nova immigració que arriba a les nostres terres té una llengua diferent. A més, el seu bagatge cultural, religiós i educatiu també difereix del nostre. És per això que la integració a la nova societat passa per aprendre la llengua i cultura del nou país. Els materials de lectura fàcil són un bon mitjà per aprendre la nova llengua. De fet, la majoria de llengües occidentals (anglès, francès, alemany) disposen de llibres en lectura fàcil utilitzats en l'aprenentatge d'aquestes llengües en tant que llengua estrangera. Així doncs, la publicació de materials de lectura fàcil pot considerar-se un mètode d'aprenentatge d'una llengua estrangera. Això pot ser beneficiós per a l'aprenentatge de la nostra cultura en els nouvinguts i per a la difusió de la nostra llengua arreu del món com a complement dels mètodes d'aprenentatge del català com a llengua estrangera.

Tot i la diversitat dels col·lectius descrits, els materials de lectura fàcil poden ésser útils per a molts d'ells ja que hi ha més factors que els unifiquen que no pas que els separen. Evidentment, no tots els productes de lectura fàcil serviran per a tots els lectors. Cal tenir en compte els interessos i experiències personals de cada lector per tal que la lectura sigui exitosa. Tanmateix, molts llibres i publicacions en lectura fàcil seran adients per a persones amb problemàtiques i característiques de diferents col·lectius. Una bona informació i màrqueting són essencials per a fer arribar aquests materials de manera correcta i obtenir els resultats esperats.

⁶ Estudi PISA 2003, pàg. 12, <http://www.ince.mec.es/pub/pubintn.htm>

1.4. Dades estadístiques a Catalunya

A Catalunya, el col·lectiu al qual ens adrecem amb l'adaptació d'obres a la lectura fàcil és variat i nombrós.

Segons les fonts de l'Institut d'Estadística de Catalunya⁷, en el col·lectiu amb minusvalideses cal tenir en compte que l'any 1999 a Catalunya hi havia un total de 564.513 persones amb una o més discapacitats. D'aquest col·lectiu, el mateix any 1999 hi havia 224.436 persones amb reconeixement legal de disminució. I l'any 2003 hi havia 308.060 que tenien reconeguda legalment la seva disminució.

Pel que fa a les dades sobre la població estrangera resident, cal dir que a Catalunya, l'any 2003, un 5,7 per cent del total de la població tenien origen estranger. En xifres, aquest percentatge representaven 383938 residents provinents d'altres països.

En darrer lloc trobem el col·lectiu amb dificultats lectores per la seva educació limitada. És difícil comptabilitzar el nombre de persones que tenen dificultats lectores. Tot i això, es pot partir de la base del nivell d'estudis. Així, l'any 2002 un 1,62 per cent de la població catalana adulta no estava alfabetitzada. Si es mira la taxa d'alfabetització per gènere, s'observa que les dones estan menys alfabetitzades que els homes: el 99,07 per cent d'homes adults estaven alfabetitzats i entre les dones la xifra baixava al 97,72 per cent. El nivell d'estudis també pot ser significatiu. L'any 2001 un 11,5 per cent de la població tenien els estudis primaris incomplets. Possiblement els consumidors de la lectura fàcil es trobin, en bona part, entre aquestes persones.

⁷ www.idescat.es, veure més dades a l'annex.

2. Canals de distribució i màrqueting

L'any 1993 les Nacions Unides van adoptar el document *Les Normes Estàndard sobre l'Equiparació d'Oportunitats per a les Persones amb Discapacitats*. La norma número 10 diu que les persones amb discapacitats haurien de poder participar de manera igualitària en la cultura i la informació de la societat. Per fer-ho, la norma número 5 declara que els governs han de fer el possible per fer accessibles als diferents grups de persones amb discapacitats tot el que fa referència a la informació i la documentació. En aquest postulat s'encoratja els mitjans, especialment la premsa, la ràdio i la televisió a fer accessibles els seus serveis.

La UNESCO també va publicar l'any 1994 un *Manifest per a la Biblioteca Pública* en què es proclama la creença de la UNESCO en la biblioteca pública com a mitjà de distribució de l'educació, la cultura i la informació.

Segons aquest manifest "els serveis de la biblioteca pública són prestats sobre la base de la igualtat d'accés per a tots. (...) S'ha de proporcionar serveis i materials específics a aquells usuaris que no poden, per qualsevol motiu, utilitzar els serveis i materials normals, per exemple, minories lingüístiques, els persones amb discapacitats o bé que són a l'hospital o la presó." ⁸

L'Associació Internacional d'Editors i el Comitè Internacional del Llibre van adoptar conjuntament la Carta del Lector el 1992. En aquesta carta es declara que la lectura és la clau del nostre patrimoni cultural i se'n promou la difusió internacional. La lectura és cabdal per a la formació de l'individu. En aquesta carta també es fa esment de les obligacions dels editors envers els lectors pel que fa a la qualitat. Igualment es parla de les necessitats socials de diversos grups de població.

2.1. La biblioteca

Així doncs, la biblioteca pública com a medi difusor dels materials de lectura fàcil és un canal clau per fer arribar a tota la població aquests textos. De fet, les biblioteques de les escoles d'adults, a més de les dels Centres escolars de primària i secundària, haurien de tenir materials de lectura fàcil de manera obligada.

Sembla clar, però, que el públic de la lectura fàcil no freqüenta, generalment, les biblioteques. Calen, doncs, esforços especials que es poden resumir en quatre punts :

- 1- Coordinació entre les biblioteques i els centres de dia, les institucions, organitzacions i residències per a discapacitats.
- 2- La facilitat d'accés als materials de lectura fàcil exposats en biblioteques i altres centres. Cal marcar i etiquetar clarament aquests recursos.
- 3- Engegar programes a les biblioteques per ensenyar a llegir a tots aquells que ho vulguin a partir dels materials de lectura fàcil.
- 4- Proposar a la conselleria d'Educació i de Cultura el compromís de compra d'exemplars destinats a biblioteques i centres de recursos.

⁸ Tronbacke, B.I. *Directrius per a materials de lectura fàcil*. Barcelona: Col·legi oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999. (p.8)

2.2. Centres Cívics, llars residencials i hospitals

Tanmateix també hi ha altres organitzacions culturals, educatives i socials que poden promoure la lectura entre els seus usuaris. Un exemple d'aquest tipus de difusió poden ésser els Centres Cívics de les diferents ciutats, pobles i barris de la nostra geografia. Es tracta d'espais de trobada en què s'ofereixen activitats d'integració social i de formació. Uns espais, doncs, aptes per a la difusió dels materials de lectura fàcil en llengua catalana mitjançant els cursos de llengua que molts d'ells organitzen o senzillament els espais de lectura i les biblioteques que molt d'ells tenen. A més, per assegurar-ne la difusió, es pot fer la petició de compra als ajuntaments.

Uns altres centres difusors dels materials de lectura fàcil poden ser les llars residencials per a persones discapacitades, els centres de dia o els hospitals i els seus cuidadors i treballadors poden vetllar i animar aquesta activitat. Diverses entitats de caire públic poden fer la difusió dels materials de lectura fàcil però cal un pas previ molt important que és l'edició i publicació d'aquests materials. Un pas que encara no s'ha donat del tot en la societat catalana.

2.3. El model suec: *els representants de lectura*

Els discapacitats mentals són els que troben més dificultats per accedir a la lectura. Ells rarament fan peticions i el seu entorn no té el costum de proporcionar-los llibres o diaris. Aquest és un error ja que aquest col·lectiu troba un gran plaer en la literatura.

Per tal de fomentar la lectura entre aquest grup la Easy-Read Foundation de Suècia (Fundació per a la Lectura Fàcil) ha creat un projecte en col·laboració amb la Societat Nacional Sueca per a les persones amb Discapacitat Mental.

Aquest projecte posa èmfasi en la cultura i l'encoratjament a la lectura. S'ha creat la figura del "representant de lectura", un treballador de les llars residencials que es responsabilitza d'organitzar sessions de lectura, cercles de lectura, visites a biblioteques, etc. D'aquesta manera la lectura és un ingredient natural en la vida diària de les llars residencials i els centres de dia per a persones discapacitades.

Els resultats del projecte han estat del tot positius: quan se'ls va proporcionar un llibre als discapacitats mentals, més dels que en un principi es creia van ser capaços de llegir-lo. Els cercles de lectura van fer sorgir interès en diferents temes i diverses discussions. La lectura va ajudar a traduir en paraules els pensaments i idees que no havien estat capaços d'expressar.

A més, el fet d'encoratjar la lectura va donar suport a les publicacions en lectura fàcil. Els "representants de lectura" van jugar un rol important en l'accés a la lectura entre el col·lectiu de persones analfabetes o amb dificultats lectores.

3. Format i disseny de la col·lecció

El títol que es presenta en aquest projecte és una versió en lectura fàcil d'*Els contes de Canterbury* de Geoffrey Chaucer. Es tracta d'una obra que facilita la seva adaptació a la lectura fàcil ja que segueix una estructura basada en narracions breus. A més, està lliure de Drets d'Autor la qual cosa en facilita la producció.

Per adaptar *Els contes de Canterbury* o qualsevol text a la lectura fàcil cal tenir en compte diversos aspectes referents al llenguatge i al format.

3.1 Característiques del llenguatge i el format de lectura fàcil

La IFLA, International Federation of Library Associations and Institutions, proposa un seguit de directrius que fan un text fàcil de llegir i entendre. Aquestes són les indicacions més importants a l'hora d'escriure un text fàcil:

- ◆ Textos en llenguatge directe evitant l'ús de l'abstracció i del llenguatge simbòlic (metàfores).
- ◆ Accions amb un sol fil argumental amb continuïtat lògica.
- ◆ Accions simples amb pocs personatges.
- ◆ Frases amb una sola acció i ordenades en una sola línia.
- ◆ Ús de mots senzills.
- ◆ Esdeveniments en un marc temporal lògic.
- ◆ Talls de línia que segueixin el ritme natural de la parla i sense justificar a la dreta.
- ◆ Llargada màxima de la línia de 10 cm, preferiblement al voltant dels 8 cm.

El paper de les il·lustracions en els materials de lectura fàcil és, fins i tot, més important que en altres textos. Les imatges concreten allò que el text vol transmetre i ajuden a comprendre les situacions. La imatge ha d'estar d'acord amb el text i facilitar-ne la comprensió tot fent la lectura més amena.

3.2. Format i disseny de la col·lecció

El disseny i el format han de ser clars i atractius. Per això cal procurar un disseny que contempli marges i espaiats amples. La disposició textual en la pàgina ha de mostrar clarament els paràgrafs. Les línies per pàgina han de ser de nombre similar en tota la publicació i el tall de línia ha de seguir el ritme natural de la parla sense justificar a la dreta.

Per a aquesta publicació es disposarà d'un disseny amb les mides aproximades de 14 cm. d'ample i 20 cm. d'alt. Cada pàgina tindrà un marge superior de 2,5 cm., un marge inferior de 2,5 cm. i uns marges laterals esquerre i dret de 1,7 cm.

La tipografia serà clara i gran de mida 13 i de tipus Garamond. L'ús de la lletra capital a principi de cada capítol farà el disseny més atractiu. El paper ha de ser blanc per tal de deixar un contrast clar entre el fons i les il·lustracions.

Caldrà marcar la publicació amb un logotipus que indiqui que es tracta d'un material de lectura fàcil. El logotip de l'Associació de Lectura Fàcil és el més adient ja que és un òrgan oficial constituït per promoure aquestes publicacions. Aquesta identificació pot

ocupar un espai de la coberta posterior del llibre on hi pot haver, a més, una descripció del contingut.

Cada exemplar de la col·lecció tindrà una vintena de pàgines de text, sense incloure il·lustracions, mida DIN A-4, és a dir, entre cinquanta i seixanta pàgines de la mida del format de la col·lecció (14x20).

3.3 Estructura d'*Els Contes de Canterbury*

L'estructura del text *Els Contes de Canterbury* serà de cinc capítols i una introducció o pròleg. Cadascun dels cinc capítols serà la narració d'un dels contes de Geoffrey Chaucer adaptats a les directrius de la llengua fàcil de l'IFLA.

Els contes seleccionats per ser adaptats i formar part d'aquesta publicació són:

- ◆ El conte del cavaller (The Knight's Tale)
- ◆ El conte del capellà de la monja (The Nun's Priest's Tale)
- ◆ El conte del venedor d'indulgències (The Pardoner's Tale)
- ◆ El conte de la muller de Bath (The Wife of Bath's Tale)
- ◆ El conte del terratinent (The Franklin's Tale)

4. Il·lustracions

Ja s'ha fet esment de la importància de les il·lustracions. El seu paper és cabdal a l'hora d'entendre un text. Fins i tot les imatges poden afegir una dimensió més àmplia que les paraules no poden donar.

Així doncs, les il·lustracions hauran d'estar d'acord amb el text per poder comunicar l'atmosfera descrita. Seria convenient inserir-les entre el text ja que d'aquesta manera ajuden a la comprensió del fil argumental.

Com a exemple del tipus d'il·lustració per als *Contes de Canterbury* hem seleccionat el treball de Rosa Ramírez, il·lustradora disposada a col·laborar en la publicació de materials de lectura fàcil. Es tracta d'il·lustracions amb un caràcter dinàmic, alegre i original que, a més de facilitar-ne la comprensió, poden fer més atractiva la lectura dels *Contes de Canterbury*. Per tal de veure l'estil de Rosa Ramírez tot seguit trobem una mostra en blanc i negre de les seves il·lustracions.

5. El cost d'elaboració

Els títols publicats en lectura fàcil amb un format similar al que es planteja en aquesta col·lecció oscil·len, en general, entre els 5 i 10 € en el mercat català actual. La diferència de preu és deguda al cost de l'elaboració: al format de la publicació, al tipus de paper, a la quantitat d'il·lustracions, al preu a pagar a l'autor, etc.

Tot seguit trobem els costos d'impressió i de disseny d'un llibre de característiques similars als "Contes de Canterbury".

- Característiques del producte:

Llibre de 64 pàgines, 10 il·lustracions en blanc i negre, portada a color, sense solapes, mides: 13,5x21 cm, tiratge de 1500 exemplars.

- Costos de la publicació:

Impremta	1.100 €
Il·lustracions	295 €
Autor	300 €
Serveis editorials	200 €
Disseny portada	150 €
Disseny logo LF	200 €
ISBN	18 €
Cost total	<u>2.263 €</u>

10% editorial 1.050

COST TOTAL : 3.313 €

- El cost de producció de cada exemplar és de 1,51 € per exemplar.

$2263 \text{ €} / 1500 \text{ exemplars} = 1,51 \text{ € per exemplar}$

- El PVP aconsellable és de 7 €
- Els ingressos per vendes són de 10.500 €:
 $7 \text{ €} \times 1500 = 10.500 \text{ €}$
10% editorial: = 1.050 €
- Tot i que per a la promoció es compta amb la xarxa bibliotecària, l'Associació per a la Lectura Fàcil i la xarxa de representats, es pot incloure una partida pressupostària referent a distribució i promoció.

6. La col·lecció: altres títols en lectura fàcil

Ja s'han comentat anteriorment quines són les principals característiques d'un text en lectura fàcil. La tria d'obres a adaptar a la lectura fàcil ha de seguir aquestes premisses. Per tal que l'adaptació no difereixi excessivament de la història original es recomana escollir obres amb pocs personatges, accions amb un sol fil argumental i amb continuïtat lògica i un marc temporal lògic.

Pel fet de ser una successió de narracions breus, *Els Contes de Canterbury* segueixen, en general, aquestes premisses. L'estructura de l'obra en què cada capítol és un conte breu amb un inici i un final facilita la lectura en el col·lectiu amb dificultats lectores. A més, es tracta d'una obra reconeguda universalment que constitueix un referent en la cultura occidental. És una obra de reconeguda i provada qualitat narrativa. De fet, existeixen diverses versions reduïdes d'*Els Contes de Canterbury* en diferents llengües europees, entre les quals hi ha al català⁹. Així doncs, es pot aprofitar la bona disposició del text per fer-ne l'adaptació també en lectura fàcil al català.

A més d'aquest títol, hi ha altres obres que podrien formar part d'una col·lecció de narrativa en lectura fàcil. Es tracta d'obres clàssiques de prestigi internacional que tenen característiques que faciliten l'adaptació en lectura fàcil. A més, la majoria de les següents publicacions estan lliures de drets d'autor i això en pot facilitar la seva publicació.

Possibles títols de la col·lecció:

- ◆ Doyle, Conan. *El retorn de Sherlock Holmes*.
- ◆ Healey, Phil & Glanville, Rick. *Mites urbans*.
- ◆ Saki. *Contes*.
- ◆ Sheridan, Joseph i altres. *L'home amb dues homes i altres històries de fantasmes*.
- ◆ Swift, Jonathan. *Els viatges de Gulliver*.
- ◆ Leroux, Gaston. *El fantasma de l'òpera*.
- ◆ Stoker, Bram. *Dràcula*.
- ◆ Dumas, Alexandre. *El comte de Montecristo*.
- ◆ Shelley, Mary. *Frankenstein*.
- ◆ O'Reilly, Elaine. *Un altre món*.
- ◆ Chandler, Raymond. *La dama del llac*.
- ◆ Conrad, Joseph. *L'agent secret*.

⁹ Chaucer, G. *Contes de Canterbury*. Barcelona: ed. Vicens Vives, Clàssics adaptats, 2000.

7. Conclusions

Ja s'han comentat les necessitats de crear materials en lectura fàcil per al col·lectiu amb discapacitats. També s'ha parlat de diverses maneres de distribuir el producte: mitjançant la biblioteca, els centres cívics i les llars residencials. A més, tenint en compte les seves característiques, es pot demanar un compromís de compra i/o de finançament a la conselleria d'Educació i de Cultura. Així doncs, cal el darrer pas: la materialització del projecte.

Els Contes de Canterbury són el primer material d'una col·lecció de clàssics de narrativa universal. A més d'aquesta col·lecció, de la qual ja s'han proposat altres títols, es pot pensar en algun altre tipus de col·lecció. Es podria treballar en una col·lecció de misteri, d'aventures, de relats reals o de novel·la romàntica, entre altres.

L'Associació per a la Lectura Fàcil promou l'elaboració i la difusió d'aquests materials. La necessitat de crear-los és real. Ara doncs, cal el darrer i definitiu pas: la publicació.

8. Bibliografia

- Chaucer, G. *Contes de Canterbury*. Barcelona: Quaderns Crema, 1998.

Metodologia:

- Brown, F. *Textos informativos breves y claros*. Barcelona: ed. Octaedro, 2003.
- Richaudeau, F. *La legibilidad. Investigaciones actuales*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 1984.
- Tronbacke, B.I. *Directrius per a materials de lectura fàcil*. Barcelona: Col·legi oficial de bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999.
- <http://www.lstiftelsen.se> (web de la Fundació Sueca Centrum för Lättläst (Easy-to-Read))

La Lectura Fàcil a Catalunya:

- Mayol, C. & Salvador, E. *Materials de Lectura Fàcil. Viabilitat per Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, Col. Finestra oberta, 1999.
- Silvestre, N. & Capo, R.M. *La lectura fàcil a les biblioteques catalanes*. A: ITEM, nº 36, gener-març 2004.

Món editorial:

- Sagastizábal, L. & Esteves, F. *El mundo de la edición de libros*. Buenos Aires: Paidós, 2002. (capítols 2 i 4)
- Schiffrin, A. *L'edició sense editors*. Barcelona: Destino, 2000.
- <http://www.gutenberg.org> (web sobre els drets d'autor)

Anàlisi quantitatiu i qualitatiu dels col·lectius destinataris:

- <http://www.idescat.es> (fontes documentals i estadístiques: Institut d'Estadística de Catalunya)
- Mena, B. & Tort, M.P. *TDAH: El trastorn per dèficit d'atenció*. Barcelona. Fundació privada Adana, 2001.
- <http://www.ince.mec.es/pub/pubintn.htm> (estudi PISA 2003)

- <http://www.clinicapsi.com/listado%20del%20dsm4.html> (DSM-IV: classificació mundial de trastorns psicològics)
- <http://www.psicopedagogia.com/dislexia>

Exemples de textos en versions reduïdes (narrativa):

- Chaucer, G. *The Canterbury Tales*. London: Penguin Books, 2000
- Chaucer, G. *The Canterbury Tales*. Barcelona: ed. Vicens Vives-Black Cat, 2003.
- Mehl, D. *Five Canterbury Tales: Fünf Canterbury Geschichten*. München: Langewiesche-Brandt, 1958
- Chaucer, G. *Contes de Canterbury*. Barcelona: ed. Vicens Vives, Clàssics adaptats, 2000.

9. Annex

A continuació hi ha les fonts estadístiques de l'Institut d'Estadística de Catalunya de la pàgina www.idescat.es.

Nivell d'instrucció

Darrera dada disponible: 2001
[Resultats] [[Nota metodològica](#)]

Nivell d'instrucció de la població de 10 anys i més. Catalunya.

	No sap llegir ni escriure	Primària incompleta	Estudis primaris	EGB complet	Formació Professional i COU	BUP i COU	Estudis tercer grau
1986	5,2	25,9	32,0	16,4	6,6	7,4	6,5
1991	2,3	16,8	36,6	21,3	7,2	9,3	6,5
1996	1,7	16,0	35,7	15,9	10,7	10,0	10,0
2001	2,3	11,5	26,2	25,6	10,7	11,0	12,8

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Índex de desenvolupament humà

Darrera dada disponible: 2002
 [Resultats] [[Nota metodològica](#)]

Índex de desenvolupament humà (IDH). Catalunya.

Esperança de vida en néixer	Taxa d'alfabetitza ció d'adults	Taxa bruta de matriculaci ó combinada	PIB per càpita (PPA en \$ EUA)	Índexs			IDH		
				Esperan ça de vida	Escolaritat	PIB	Valor IDH	Número d'ordre	
(anys)	(%)	(%)							
1997	79,1	97,91	84,42	20998	0,90	0,93	0,89	0,909	14
1998	79,3	97,83	84,74	21242	0,91	0,94	0,89	0,911	14
1999	79,2	97,90	85,07	23755	0,90	0,94	0,91	0,917	18
2000	79,9	98,02	86,05	24938	0,92	0,94	0,92	0,925	16
2001	80,1	98,24	86,11	25747	0,92	0,94	0,93	0,929	16
2002	80,2	98,38	86,91	26204	0,92	0,95	0,93	0,932	16

Font: Institut d'Estadística de Catalunya
 Departament de Salut
 Departament d'Educació

Índex de desenvolupament relatiu al gènere

Darrera dada disponible: 2002
[Resultats] [[Nota metodològica](#)]

Índex de desenvolupament relatiu al gènere (IDG). Catalunya.

	Esperança de vida en néixer (anys)		Taxa d'alfabetització d'adults (%)		Taxa bruta de matriculació combinada (%)		Ingressos estimats (PPA en \$ USA)	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
1997	75,8	82,4	98,75	97,11	82,90	86,73	28324,2	14008,6
1998	76,0	82,6	98,75	96,97	83,61	86,68	28421,1	14392,3
1999	75,7	82,6	98,81	97,05	84,14	86,81	31656,9	16209,5
2000	76,5	83,2	98,87	97,22	85,33	87,61	32851,3	17366,7
2001	76,8	83,4	98,10	97,43	84,99	88,13	34369,4	17463,1
2002	76,9	83,4	99,07	97,72	86,11	89,23	34763,6	17929,8

Font: Institut d'Estadística de Catalunya
Departament de Salut
Departament d'Educació

Residents estrangers per país de nacionalitat

Darrera dada disponible: 2003

[Resultats] [[Nota metodològica](#)] [[Altres anys disponibles](#)]

Residents estrangers per país de nacionalitat. Províncies i Catalunya. 2003.

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Alemanya	7328	2158	122	1473	11081
Bèlgica	1252	977	39	630	2898
França	8643	2837	232	1213	12925
Itàlia	12343	1257	217	1306	15123
Països Baixos	2546	1224	57	627	4454
Portugal	2523	586	472	414	3995
Regne Unit	5173	1716	111	1229	8229
Resta Unió Europea	2849	875	52	781	4557
Total Unió Europea	42657	11630	1302	7673	63262
Europa (sense UE)	11547	3532	5047	4926	25052
Total Europa	54204	15162	6349	12599	88314
Algèria	2044	348	1473	707	4572
Gàmbia	3075	5704	754	53	9586
Marroc	75175	19825	7426	15326	117752
Senegal	2690	1051	1047	703	5491
Resta Àfrica	6064	1341	2199	283	9887
Total Àfrica	89048	28269	12899	17072	147288
Argentina	7259	1086	343	1036	9724
Colòmbia	10528	1341	1282	2350	15501
Cuba	3704	402	168	492	4766
Equador	22043	962	708	1401	25114
Estats Units	2061	197	29	134	2421
Perú	17062	365	304	352	18083
Republica Dominicana	8712	507	494	659	10372
Resta Amèrica	13272	2116	624	1272	17284
Total Amèrica	84641	6976	3952	7696	103265
Filipines	5664	238	9	120	6031
Paquistan	11252	126	46	296	11720
Xina	15213	775	573	1106	17667
Resta Àsia	7772	1173	89	250	9284
Total Àsia	39901	2312	717	1772	44702
Total Oceania	202	22	0	9	233
Apàtrida	-	-	-	-	-
País desconegut	97	16	11	12	136
Total	268093	52757	23928	39160	383938

Font: Ministerio del Interior. Dirección General de la Policía

Residents estrangers

Darrera dada disponible: 2003

[Resultats] [[Nota metodològica](#)]

Efectiu d'estrangers residents. Catalunya.

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Nombre	6553	6599	6080	7229	7624	8329	10680	11426	12455
	3	0	0	1	4	6	9	4	0
% sobre el total de la població	1,1	1,1	1,0	1,2	1,3	1,4	1,8	1,9	2,0
% sobre el total d'estrangers a Espanya	16,5	16,2	16,9	18,4	17,7	18,1	21,4	21,2	20,4

Font: Dirección General de la Policía. Ministerio del Interior

Efectiu d'estrangers residents. Catalunya.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Nombre	148803	183736	214996	280167	328461	383938
% sobre el total de la població	2,4	2,9	3,4	4,4	5,1	5,7
% sobre el total d'estrangers a Espanya	20,7	22,9	24,0	25,3	24,8	23,3

Font: Dirección General de la Policía. Ministerio del Interior

Persones amb discapacitat

Darrera dada disponible: 1999

[Resultats] [[Nota metodològica](#)]

Persones amb alguna discapacitat, per grans grups d'edat i grup de deficiència.

Catalunya. 1999.

	Població de Taxa *		Població de Taxa *	
	6 a 64 anys per mil		65 anys i més per mil	
Deficiències mentals	48399	..	34334	..
Deficiències visuals	41248	..	91595	..
Deficiències de l'oïda	43741	..	87640	..
Deficiències del llenguatge, parla i veu	1819	..	2598	..
Deficiències osteoarticulars	78500	..	121626	..
Deficiències del sistema nerviós	20872	..	22975	..
Deficiències viscerals	17671	..	32821	..
Altres deficiències	7536	..	73544	..
No consta	9307	..	20512	..
Total **	224960	47,8	339553	328,6

Font: INE

* Calculada en base a la població de dret de 6 anys i més de Catalunya a 15/5/99

** La columna de totals no coincideix amb les sumes pel fet que una mateixa persona discapacitada pot patir diverses deficiències

Persones amb reconeixement legal de disminució

Darrera dada disponible: 2003

[Resultats] [[Nota metodològica](#)]

Persones reconegudes legalment com a disminuïdes segons el tipus de disminució.

Catalunya.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Motòrica	63880	68877	76578	84747	91685	99940
Física no motòrica	58552	65461	71670	76267	78855	83967
Visual	17655	19027	20787	22409	23393	24961
Auditiva	8065	8642	9552	10680	11727	12939
Psíquica	31858	33120	34006	35011	35745	37006
Malaltia mental	24972	28333	32419	37994	42540	48458
No consta	2207	976	931	877	826	789
Total	207189	224436	245943	267985	284771	308060

Font: Departament de Benestar i Família

Els contes de Canterbury
Adaptació a Lectura Fàcil

Rosa Martínez Elias
Tutora: Eugènia Salvador

Introducció

Els contes de Canterbury és una història escrita a finals del segle catorze per l'anglès Geoffrey Chaucer.

La història té lloc a l'edat Mitjana a Anglaterra. És una època en què la religió és molt important. Moltes persones, quan han estat malaltes o han tingut un problema, han demanat ajuda a algun sant. Per agrair aquesta ajuda els creients fan un pelegrinatge, un viatge a un lloc sant.

A Anglaterra, Canterbury és la ciutat on van més pelegrins. Aquí va morir Thomas Becket, un home considerat sant. Tots aquells creients que volen agrair la seva ajuda van a Canterbury. L'època ideal per anar-hi és la primavera o l'estiu, quan ja no fa fred.

Geoffrey Chaucer ens explica la història d'un grup de pelegrins que van a Canterbury. En el viatge es troben a l'hostal del Tabard. Allà l'hostaler els proposa quelcom per fer més agradable el viatge: explicar contes. El pelegrí que expliqui el millor conte guanyarà un sopar.

Amb aquest entreteniment els viatgers van cap a Canterbury.

Pròleg

Quan a l'abril la pluja banya les flors,
quan els ocells canten i el sol brilla,
la gent vol pelegrinar.

Des de tots els comtats d'Anglaterra
molts pelegrinen a Canterbury.
Allà poden visitar la tomba de Thomas Becket,
el sant que els ha ajudat quan estaven malalts.

En aquesta època jo m'estava a l'hostal del Tabard.
Jo també anava cap a Canterbury
a visitar la tomba del sant.
Un vespre van arribar a l'hostal
un grup de vint-i-nou persones diverses.
Tots ells també anaven de pelegrinatge a Canterbury.
Vam quedar d'acord per marxar junts l'endemà.

Abans d'explicar el nostre viatge
us vull parlar d'alguns d'ells.

Entre aquesta gent hi havia un cavaller.
Havia mostrat gran valor en moltes guerres.
Tenia una gran reputació i era valent i prudent.

Amb ell duia el seu fill i un criat.
El fill tenia uns vint anys i era àgil i fort.
Es passava el dia cantant i tocant la flauta.
També hi havia una monja,
que sempre somreia i cantava molt bé.
Era ben educada, simpàtica i amable.
Hi havia un monjo viatger molt atractiu.
Li agradava la caça i era un genet excel·lent.
Tenia el cap pelat i anava vestit amb bona roba.

També hi havia un frare molt alegre i sociable.
Era amic de terratinents,
homes rics que tenien moltes terres.
També tenia amistat amb dones respectables,
d'hostalers i de cambres.
El frare escoltava confessions i perdonava pecadors.

Hi havia un mercader molt llest.
Ningú no sabia que tingués deutes.
Duia un barret de Flandes i unes botes elegants.

També venia amb nosaltres un important advocat.
Era un personatge distingit i prudent.
Tenia molta feina a comprar finques
i redactar documents.
L'acompanyava un terratinent de barba blanca.
Li agradava el bon menjar i la bona beguda.

Després hi havia una muller que venia de Bath.
La pobra dona era una mica sorda.
Anava ben vestida i tenia la cara bonica i vermella.
Sempre havia estat una dama respectable.

Ja us he descrit alguns d'aquests companys de viatge.
Ara us explicaré què vam fer la nit abans
de marxar cap a Canterbury.

L'hostaler ens va preparar un bon sopar.
Era un home correcte i alegre.
Després de sopar ens va dirigir aquestes paraules:

— Senyors, sou la colla més animada
que m'he trobat aquest any en el meu hostal.
M'agradaria entretenir-vos sense fer-vos pagar res.
Se m'acut una bona diversió:
en el vostre camí cap a Canterbury
us podeu explicar històries.
Que cadascú de vosaltres expliqui una història
A la tornada, jo convidaré a sopar
a qui hagi explicat el millor conte.
Així el camí se us farà més curt.
A més, jo també vindré amb vosaltres a Canterbury
i us faré de guia.

L'endemà al matí l'hostaler ens va reunir a tots.
Abans d'iniciar el viatge,
l'hostaler aturà els cavalls i digué:

— Senyors, ens jugarem a sorts
qui contarà el primer conte.
Aquí tenim unes palletes.
El qui tregui la palla més curta començarà.
Acosteu-vos i traieu una palla!

Les palletes estaven amagades,
no es veia quina era la més curta.
Cadascun de nosaltres va agafar una palleta.
La sort va fer que li toqués al cavaller:

— Em toca començar el joc.
Posem-nos a cavalcar cap a Canterbury i escolteu-me!
Així doncs, vam iniciar el camí cap a Canterbury
escoltant el conte del cavaller.

El conte del cavaller

Hi havia una vegada dos joves cosins d'origen noble, Palamó i Arcita. Vivien a la ciutat grega de Tebes.

Teseu, duc d'Atenes, va decidir atacar Tebes, ciutat veïna amb la qual estava enfrontat. Va deixar Hipòlita, la seva dona i Emília, la seva germana, al palau i va anar amb els seus soldats a Tebes.

Els cosins Palamó i Arcita van lluitar amb valentia per defensar Tebes però van caure malferits. Teseu els va trobar i els va portar a Atenes. Els condemnaren a estar per sempre més a la presó. Palamó i Arcita estarien tancats en una torre tota la vida. Res no els podria salvar.

Un matí de maig, Emília, germana de Teseu, collia flors al jardí situat al costat de la torre. La seva bellesa era insuperable. Portava una trena de cabells daurats i cantava com un àngel.

Palamó estava mirant per la finestra de la torre. Va veure la bonica Emília i va llençar un crit. Arcita, sobresaltat, li preguntà:

—Estimat cosí, què et passa? Estàs pàl·lid com un mort! Per què cries?
— He vist la dama més bonica del món— respongué Palamó.

Aleshores Arcita mirà per la finestra.

Quan va veure Emília va dir:
— Si ella no pot estimar-me prefereixo morir!

Els dos cosins s'havien enamorat de la mateixa dona.

Palamó enfadat va recordar-li:
— Quan érem petits vam prometre no ser mai un obstacle l'un per l'altre en l'amor. Jo he vist Emília primer i he confiat en tu. Ets un traïdor!

— Tu l'has vist primer, però jo l'estimo més. No hi ha lleis en l'amor! Tots dos som presoners. Ella mai ens estimarà, ni a tu ni a mi! —va replicar Arcita. Cada dia els dos joves enamorats miraven Emília per la finestra de la torre.

Poc temps després, el duc Peroteu, amic de Teseu, va arribar a Atenes. Peroteu coneixia el jove Arcita.

En saber que el jove era presoner en una torre va demanar a Teseu que l'alliberés. Teseu va accedir a la petició del seu amic però amb una condició: Arcita havia d'abandonar Atenes. Si algú el trobava en terres de Teseu el condemnarien a mort.

En saber que el deixaven en llibertat Arcita es va entristir. Havia de marxar de la torre i no veuria mai més Emília! Però Palamó se sentia més desgraciat: Arcita era lliure, podia formar un exèrcit i tornar a Atenes per lluitar contra Teseu. Si el vencia, Emília seria seva.

Tots dos eren infeliços:
Palamó empresonat i Arcita exiliat!

Arcita va tornar a Tebes. Estava molt trist perquè no podia veure Emília. No dormia, no menjava, no bevia. Finalment, va caure malalt.

Un dia es va mirar al mirall.

Tenia la cara deformada i pàl·lida a causa de la malaltia. Això li va donar una idea: si tornava a Atenes ningú no el reconeixeria i podria veure Emília!

Arcita va tornar a Atenes d'amagat, vestit com un pobre camperol. Aleshores va anar a la cort i es va oferir com a servent d'Emília.

Arcita va estar uns anys treballant per Emília amb el nom de Filostrat. Era bon treballador i gràcies a això va esdevenir l'home de confiança de Teseu.

Mentrestant, Palamó continuava presoner a la torre. Ja havien passat set anys quan, un dia, va tenir l'oportunitat d'escapar-se. Amb l'ajuda d'un amic, Palamó va posar verí en el vi que bevia el seu guardià. El guardià va morir i el jove enamorat va fugir de la torre.

Palamó va córrer durant tota la nit. En sortir el sol es va amagar en un bosc perquè no el descobrissin.

Aquell matí Arcita passejava a cavall pel mateix bosc.

El jove servent de Teseu ignorava
que el seu cosí Palamó s'amagava en aquell bosc
i va exclamar:

—Ai de mi! Sóc el malaurat Arcita.
Faig de criat de la dona que estimo
i no puc confessar la veritat.

Palamó estava amagat darrere un arbre.
En sentir aquestes paraules va sortir
de darrere l'arbre i li va dir:

—Arcita, traïdor, tu no tindràs Emília!
Ella només serà meva!
He fugit de la presó i ara un de nosaltres dos morirà.

—L'amor és lliure, Palamó.
Demà lluitarem com dos cavallers.
Si tu em mates en aquest bosc,
et pots quedar la meva dama, respongué Arcita.

L'endemà a l'alba va començar el combat
entre Arcita i Palamó.
Els cosins van combatre llarga estona
amb les seves llances fortes i afilades.
Palamó lluitava com un lleó enfurit,
Arcita competia com un tigre cruel.

Aquell mateix dia Teseu havia sortit de cacera.
El duc d'Atenes, amb de la seva esposa Hipòlita
i la seva germana Emília,
passejava a cavall prop del bosc
on lluitaven els dos cosins.

De sobte, va sentir els dos homes
que es barallaven ferotgement.

Teseu va apropar-se i cridà:
— Pareu! Per què lluiteu de manera tan salvatge?

Palamó va respondre:
— Ell és Arcita, un home desterrat del teu país.
T'ha enganyat i s'ha fet passar pel teu criat.
Jo sóc Palamó.
Estimo Emília i he escapat de la teva presó.
Tots dos mereixem la mort.

El duc Teseu, enutjat, va afirmar que tots dos moririen.
Però aleshores la Reina, Emília
i totes les dames de companyia van esclatar en plors.
Dos valents cavallers morien per amor!
Les dames van suplicar el perdó de Teseu.

— Jo també conec les penes d'amor — va dir Teseu.
Però Emília no es pot casar amb tots dos.

Per tant, aquesta és la meva decisió:
marxeu i d'aquí a 57 setmanes torneu a Atenes.
Porteu 100 cavallers armats
i us disputareu Emília en un torneig.
El guanyador de la batalla tindrà Emília per esposa.

Els dos joves, contents i agraïts, van marxar cap a Tebes
per reunir els 100 cavallers
que havien de lluitar en la batalla.

El duc Teseu també va preparar el terrenys
on haurien de lluitar.
Va construir un amfiteatre especial per al torneig.
Va edificar tres temples:
un temple dedicat a Diana, la deessa de la lluna;
un altre dedicat a Venus, la deessa de l'amor
i un altre dedicat a Mart, el déu de la guerra.

Un any i mig després,
Arcita i Palamó van tornar a Atenes.
Tots dos van arribar amb 100 cavallers.
La nit abans del combat,
Palamó va demanar ajuda a Venus, la deessa de l'amor.
Arcita va demanar ajuda a Mart, déu de la guerra.

L'endemà al matí,
els carrers d'Atenes es van omplir de gent.

La batalla entre Palamó i Arcita
aixecava una gran expectació.
Tothom es disposava a veure el gran combat.

Les trompetes van anunciar l'arribada de Teseu,
Hipòlita i Emília a l'amfiteatre.
Abans de començar la lluita un soldat va exclamar:
—Teseu no vol cap mort. Si algun home cau ferit,
serà fet presoner. Si els ferits són Arcita o Palamó
s'acabarà la batalla.

La gent va cridar d'alegria per la decisió de Teseu.

La gran batalla va començar.
Els homes de Palamó i Arcita lluitaven de manera ferotge.

Els dos cosins combatien sense pietat
com mai s'havia vist.
La sang rajava de les ferides
i els homes queien al camp de batalla.

Els soldats van lluitar durant tot el dia
fins que Palamó va caure malferit.
El jove, però, volia seguir lluitant.
Van ser necessaris més de 20 homes
per treure'l fora del camp de batalla.

En veure-ho, Teseu va aturar la batalla
i va anunciar el guanyador:
—Arcita es casarà amb Emília!

Arcita, content i orgullós, cavalcà en direcció a Emília.

Però de sobte, el déu Saturn, pare de Venus,
va decidir actuar.
El cavaller de la seva filla havia perdut.
Saturn va demanar ajuda al déu dels inferns, Plutó.

Aleshores Plutó va provocar
que el cavall d’Arcita s’espantés
i el jove enamorat va caure del cavall.
La gent va córrer cap a Arcita i el van portar a casa seva,
per tal que reposés i es pogués recuperar de la caiguda.

La batalla havia acabat.
Teseu va felicitar el jove guanyador i tots els combatents
per la valentia que havien demostrat.
També va animar tothom a unir-se a la gran festa
que s’havia preparat a Atenes.

Van passar els dies i Arcita no es recuperava.
Les ferides de la batalla li havien enverinat la sang
i la caiguda del cavall havia estat molt greu.
Veia com la seva salut empitjorava.

Estava convençut que li quedaven pocs dies de vida.
Arcita temia la mort
i va decidir parlar amb Palamó i Emília:

— Emília, us he estimat més que ningú!
M’he enemistat amb Palamó pel vostre amor.
Però preneu-lo a ell per marit.
És digne del vostre amor.
Adéu estimada Emília!

Després d’aquestes paraules Arcita va morir.

La ciutat d’Atenes li va fer un gran funeral
i tothom va plorar la seva mort,
especialment Palamó i Emília.

Anys després,
el dol i la tristor pel difunt Arcita van acabar.

Aleshores, Teseu va parlar a Palamó:
—Ha passat ja molt de temps des que Arcita va morir.
El seu desig era que us casessiu.
Sé que us estimeu.
Després d’aquests anys de tristor,
em plauria que ho fessiu.
Prengueu Emília per esposa.

Després, el duc de Tebes demanà a Emília
que prengués Palamó per espòs i així ho van fer.

El matrimoni va viure feliç una llarga vida.
Amb aquest casament,
els pobles de Tebes i Atenes es van unir
i van deixar la seva enemistat.

El conte de la muller de Bath

Aleshores, una de les dones que hi havia
va decidir explicar el seu conte.
Era una muller de Bath.

La seva història és la d'un jove i fort cavaller
que vivia a la Cort del rei Artur.
Un dia, el jove va veure una donzella passejant
i fent ús de la seva força la va atacar.

Quan el rei Artur ho va saber
va condemnar el cavaller a mort d'acord amb la llei.
—Talleu-li el coll— va ordenar el rei.

La reina i altres dames van suplicar el perdó
per al cavaller.

Per fer contenta la seva esposa el rei Artur va accedir.

La reina donà gràcies al rei
i uns dies després va parlar amb el cavaller.

— Has comès una falta greu va dir-li—
però jo et puc perdonar la vida.
Te la perdonaré si em saps dir
què és allò que les dones més desitgen.
Et dono permís per marxar un any i un dia
i buscar la resposta a aquesta pregunta.
Si la trobes et perdonaré la vida.

El cavaller es va quedar preocupat
perquè seria molt difícil trobar la resposta.
Però no tenia cap altra opció.
Es va acomiadar
i va emprendre el camí a la recerca de la solució.

El cavaller va buscar en totes les cases del país
allò que les dones més estimen.
No va trobar enlloc dues persones
que estiguessin d'acord en aquesta qüestió.

Alguns deien que les dones volen riquesa.
Altres deien que roba cara.
Per a molts les dones volen ser lliures
i fer el que vulguin.
Altres comenten que volen que se les consideri sàvies.
Segons un home, el que les dones desitgen
és que se'ls diguin coses boniques.

D'altres deien que el que les dones volen més
és que se les consideri discretes.

— Això és mentida — afegeix la muller de Bath—,
tothom sap que les dones
no som capaces de guardar un secret.
Recordeu la història del rei Mides?

El rei Mides tenia sota els llargs cabells
dues orelles d'ase. Ell amagava aquest defecte.
Excepte la seva dona, ningú no ho sabia.
El rei li va pregar que no ho digués a ningú.
Ella li va jurar que mai ho revelaria.

Tot i així, ella creia que no seria capaç de guardar el secret.

Com que no podia contar-ho a ningú
un dia va anar a un llac i va dir-ho a l'aigua:
— El meu marit té les orelles de burro. No em traeixis!
No podia aguantar més temps sense explicar-ho!
— Ja ho veieu, encara que ens aguantem un temps,
al final tot ho xerrem— va dir la muller de Bath.

Quan el cavaller va veure que ningú sabia dir-li
què és el que les dones més desitgen, es va entristir.
Ja havia arribat el dia de tornar a veure la reina
i el cavaller no havia trobat la resposta.

Mentre cavalcava tot angoixat cap a la cort
va trobar 24 dames que ballaven en un bosc.
El cavaller es va acostar a preguntar a les noies.
“Potser elles saben la resposta”, va pensar.

De sobte, les noies van desaparèixer.
El jove no va trobar cap dama al bosc.
L'única persona que hi havia era una dona vella i lletja.
La dona es va acostar al cavaller i li va dir:
—Senyor cavaller, no podeu continuar per aquest camí.
Digueu-me què busqueu. Potser un puc ajudar.
Els vells som molt savis.

—Bona dona, si no descobreixo què és el que les dones
més desitgen em mataran. Si m'ho dius et recompensaré.

— Doneu-me la vostra paraula d'honor
de que em concedireu allò que us demani,
i abans que es faci fosc
us diré la resposta — va respondre la velleta.

El cavaller li va donar la seva paraula de que així ho faria
i la velleta va afegir:

— Aleshores, esteu salvat.
La reina estarà d'acord amb el que jo diré.
Ara anem cap a la cort, no perdem el temps.

La velleta li va dir alguna cosa a l'orella
i tots dos van marxar cap a la cort del rei Artur.
Quan hi van arribar ,
hi havia moltes esposes, donzelles i vídues
que s'havien reunit per escoltar el cavaller.
Ell els va dir que ja havia trobat la resposta.

La reina presidia l'acte com a jutge.
Es va ordenar silenci i el cavaller va parlar:

— Altesa, allò que les dones més desitgen
és tenir l'autoritat sobre el marit i l'amant.
Tenir un home sota el vostre control.
Això és el que més voleu.
Si no us sembla bé, mateu-me, estic a la vostra disposició.

Cap dona de la cort no va gosar contradir-lo.
Totes les dames van trobar que la resposta era bona
i que el cavaller mereixia conservar la vida.
Aleshores la velleta lletja i pobra es va alçar i va dir:

— Reina meva, abans de marxar feu-me justícia.
Jo vaig dir la resposta al cavaller.
A canvi, ell em donà paraula d'honor
que faria el que jo li demanés.
Davant la cort, demano al cavaller
que em prengui per esposa, ja que li he salvat la vida.

El cavaller va contestar:

— Ja sé que aquesta va ser la meva promesa.
Però, us ho prego, demaneu-me una altra cosa.
Preneu tots els meus béns, si voleu.
— De cap manera, va replicar la velleta.
No vull res més que ser la teva esposa estimada.

— La meva estimada?
Això no és possible!— va respondre el cavaller.

Però la reina el va obligar
ja que el cavaller li havia donat paraula a la vella.

El casament entre la velleta i el cavaller
es va fer sense cap festa.
Es van casar en privat
i el cavaller es va amagar durant tot el dia.

Arribada la nit de nocces,
la parella se'n va anar al llit.

El cavaller es regirava contínuament
i donava voltes sense parar.
No podia suportar la lletjor de la seva esposa.

Ella, somrient, li va dir:

— Estimat, tots els cavallers fan això a les seves esposes?
Aquesta és la llei de la cort del rei Artur?
Sóc la vostra esposa i us hesalvat la vida.
Per què us porteu així amb mi la primera nit?
Digueu-m'ho i, si puc, hi posaré remei.
-El problema no es pot arreglar!
Ets massa vella, lletja
i de baixa condició — va respondre el cavaller.

—És això el que no us plau?— va demanar la dona.

—I tant! No us estanya pas, oi? — respongué el jove.

Aleshores la dona vella i lletja li va dir:
— Molt bé, senyor. Si jo volgués
podria arreglar aquest problema ara mateix.
Però cal que sapigieu que és noble i virtuós
aquell que actua amb noblesa.
Aquestes qualitats no es troben en el físic.
També em dieu que sóc massa pobra.
Sapigieu que Jesús també va viure de manera pobra.
Però era ric en moltes altres coses.
M'heu retret la meva vellesa i la meva lletjor.
Així doncs, no cal que us preocupeu: no tindrè cap amant.
Però com que entenc els vostres desitjos, us deixaré triar.
Què preferiu? Una esposa vella i lletja però fidel i humil,
o bé una muller jove i bonica però infidel.

El jove cavaller havia escoltat amb atenció
les paraules de la seva vella i sàvia muller.

Després de reflexionar,
va sospirar tristament i va dir-li:

— Esposa sàvia i estimada, trieu vos mateixa
el que sigui més satisfactori i honrós per a tots dos.

— Així doncs, puc manar el que jo vulgui?
He aconseguit dominar-te?, va concloure la velleta.

— Sí, esposa meva — va respondre el cavaller.

Aleshores la velleta va declarar:

— Doncs fes-me un petó.

I et juro que seré totes dues coses: fidel i bonica.
Si no sóc tan bonica com qualsevol dama o reina,
fes amb mi el que vulguis.

Tot seguit el cavaller li va fer un petó.

Després va obrir les cortines.

En entrar la llum per la finestra,

el jove marit va veure

que la seva muller era jove i bonica.

La va estrènyer fortament entre els seus braços
i li va fer mil petons.

Ella el va complaure i satisfer en tot.

I així van viure feliços tota la vida.

—Aquesta és la meva història— va concloure
la muller de Bath.

Que Déu ens doni marits joves i humils
i que escurci la vida d'aquells
que no obeeixin les seves mullers!

El conte del terratinent

El terratinent era un home sense estudis i abans d'explicar la seva història va demanar disculpes a tots els que escoltaven.

— Jo no he estudiat mai retòrica i les meves paraules són clares i simples. Disculpeu el meu llenguatge i, si voleu, escolteu el meu conte.

Hi havia una vegada a la Bretanya un cavaller anomenat Arverac molt enamorat de la bella Dorigen. Es va esforçar tant com va poder per guanyar-se el seu amor.

Finalment Dorigen el va acceptar com a espòs. A canvi, ell li va prometre que mai seria gelós i que l'obeiria i faria tot el que ella desitgés. Ella també li va donar paraula d'ésser una esposa fidel. Així, tots dos van viure feliços i tranquils.

Passat un any, Arverac va decidir anar a Anglaterra per lluitar i convertir-se en un soldat.

Dorigen es quedà sola sense el seu espòs. Plorava la seva absència nit i dia.

Arverac li enviava cartes dient-li com l'estimava i això animava Dorigen.

Un dia, els amics de Dorigen la van convèncer per sortir a passejar prop del castell on vivia. Aquest castell era al costat del mar i des d'allà es veien molts vaixells.

Dorigen, en veure'ls va sospirar profundament: — Tant de bo ben aviat algun d'aquests vaixells em torni el meu estimat!

A la costa hi havia unes grans roques negres. Dorigen temia per la seguretat dels vaixells que s'hi acostaven:

— Senyor, per què has posat aquí aquestes perilloses roques? Poden fer morir molts homes. Que Déu protegeixi el meu senyor d'aquest perill!

El temps va passar i un matí del mes de maig els amics de Dorigen van preparar una festa. Tots menjaven, ballaven i cantaven excepte ella.

Entre els dansaires hi havia un jove atractiu, Aureli,
que estimava Dorigen en secret des de feia dos anys.

Un dia, en un altre ball, el jove Aureli va decidir
declarar el seu amor a Dorigen:

— Senyora, ja sé que només estimeu el cavaller Arverac,
però heu de saber que us estimo.
Si corresponeu el meu amor seré feliç
si no m'estimeu moriré de pena.

Dorigen, sorpresa, contestà:

— Aureli, jo no seré mai infidel al meu marit
perquè l'estimo. Aquesta és la meva resposta definitiva.

Aleshores, fent broma afegí:

— Encara hi ha una possibilitat de tenir el meu amor:
si sou capaç de treure les roques de la costa
per tal que no facin mal a cap vaixell,
us estimaré més que a cap altre home.

— Aquesta és la vostra condició?
Això és impossible—, respongué Aureli.

— Això no passarà mai, és clar!
Per què voleu estimar la dona d'un altre?
Oblideu-me, si us plau — va concloure Dorigen.

Després d'escoltar aquestes paraules,
Aureli marxà molt trist.
Tot seguit es va queixar de la seva desgràcia als déus.

Va parlar al Sol així:

— Senyor, la meva estimada m'ha condemnat a morir
ja que no em dóna el seu amor.

Et vull fer una petició:

quan tu i la lluna sigueu oposats al cel

prega-li de causar una plenamar

que amagui les roques més altes de la Bretanya.

Quan les hagueu fet desaparèixer, la meva dama
m'estimarà.

Després de fer aquesta petició va caure inconscient.

El seu germà el va socórrer

i el va portar al seu llit

on va reposar durant molt de temps.

Mentrestant, Arverac va tonar d'Anglaterra
fet un valent guerrer.

Dorigen tornava a ser feliç.

Arverac no podia imaginar que cap home
hagués parlat d'amor a la seva esposa
durant la seva absència.

Aureli va estar al llit durant dos anys.
Estava turmentat i se sentia desgraciat
ja que no podia tenir l'amor de Dorigen.
El seu germà, desesperat, volia ajudar-lo.

Un dia va recordar que quan estudiava a Orléans,
a França, havia vist un llibre de màgia.

Aleshores va exclamar:

— El meu germà Aureli, aviat serà curat.

Si puc trobar aquest llibre,
de ben segur que algun expert
podrà fer desaparèixer les roques de la Bretanya.
Així, Dorigen haurà de complir la seva promesa
i el meu germà es guarirà.

Tots dos germans van marxar cap a Orléans
a la recerca del llibre de màgia.

Quan ja eren a tocar de la ciutat,
van trobar un jove estudiant que els va dir:
— Ja sé perquè sou aquí. Jo us puc ajudar.

Aquest jove estudiant era un mag
que els va instal·lar a casa seva.
La casa del mag era molt confortable.
El mag els va ensenyar els seus poders:
podia mostrar-los coses que mai havien vist.

Aureli i el seu germà van quedar meravellats.

Després de sopar van negociar el preu que Aureli pagaria
si el mag feia desaparèixer les roques de la Bretanya.
El mag demanava mil lliures i Aureli va estar d'acord.

L'endemà tots tres van marxar cap a la Bretanya.
Aureli va pregar al mag que actués
o ben aviat ell moriria d'amor.

Quan van arribar a la Bretanya el mag va actuar:
va crear una il·lusió que feia creure a tothom
que les roques havien desaparegut.
Durant dues setmanes semblava que no hi havia roques.

Aureli esperava el miracle amb por i patiment.

Quan va saber que el mag havia tingut èxit
va llençar-se als seus peus i va dir:

— Jo, el miserable i desgraciat Aureli us dono mil gràcies
ja que m'heu alliberat del meu dolor.
Tot seguit Aureli va anar a buscar
la seva estimada Dorigen i va dir-li:

— Senyora meva, no us reclamo cap dret.
Feu el que us sembli però recordeu la vostra promesa.
Teniu el poder de fer-me viure o morir.
Cal que sapigueu que les roques ja no hi són.

Dorigen va quedar molt trasbalsada.
Mai hagués cregut que això fos possible.
Aleshores se'n va anar a casa seva, tota deprimida.
Allà va passar-se dos dies sola.
Arverac no hi era. Havia anat a una altra ciutat.

Dorigen plorava i gemegava sense parar:
— Ai de mi, què faré ara?
M'estimo més morir que ser infidel— deia Dorigen.

Tres dies després Arverac va tornar.
L'honorable cavaller li va preguntar perquè plorava.
Ella li va explicar tota la veritat.

Arverac la va tranquil·litzar i també plorant va afegir:
— Esposa meva, heu de mantenir la vostra paraula.
Això és el més sagrat que hi ha.
No digueu res a ningú d'aquest fet.
Jo suportaré la meva desgràcia com pugui.

Tot seguit va ordenar a una serventa i a un criat
que s'emportessin Dorigen.

Aureli se la va trobar en un carrer de la ciutat.

Li va preguntar on anava i ella respongué:
— Vaig a complir la meva promesa, infeliç de mi!

Aureli es va quedar parat.
Va entendre l'amor que sentia per ella Arverac:
preferia que Dorigen complís la seva paraula.

Aureli es va compadir d'ella i del seu marit.
Va sentir tanta llàstima que va renunciar al seu desig.

Aleshores va dir a Dorigen:
— Senyora, digueu al vostre marit
que prefereixo ser un desgraciat
a destruir l'amor que hi ha entre vosaltres.
Us decarrego del jurament que em vau fer.
Mai us retrauré res.
Però mullers, vigileu què prometeu!

Ella li donà les gràcies i se'n tornà amb el seu espòs.
Van viure tots dos molt feliços.

I ara veiem què va passar amb Aureli.
El jove va recordar les 1000 lliures
que havia promès al mag
si feia desaparèixer les roques i va pensar:

— Estic arruïnat! No puc pagar 1000 lliures!
Però li he d'agrair la seva cortesia.
Em vendré tot el que tinc i li pagaré a terminis.
He de mantenir la paraula: no puc ser un mentider.

Amb el cor oprimat va obrir el seu cofre
i va trobar 500 lliures.
En veure el mag va demanar-li més temps
per pagar la resta.

— És que no he complert
la meua part del tracte? —va dir el mag.

Aureli li va explicar la història d'Arverac i Dorigen.
Li va dir que Arverac preferia morir
que veure com la seva esposa trencava la paraula donada.
També li va parlar del patiment de Dorigen:
no suportava la idea de ser una mala esposa.

— Tot això m'ha fet compadir-me d'ella.
Tan generosament com ella ha vingut
jo li he demanat que se'n tornés— va concloure Aureli.

El mag li va respondre:
— Tots sou molt gentils i generosos.
Jo també vull ser gentil amb vosaltres. Senyor,
us allibero del deute de les 1000 lliures. Adéu- siau!

— Aquí s'acaba el meu conte— va dir el terratinent.
Però digueu-me, a parer vostre, qui va ser el més generós?

El conte del venedor d'indulgències

El següent en explicar una història va ser un home
que es dedicava a perdonar la gent
a canvi de diners. Era el venedor d'indulgències.

Abans, però, va voler contar com es guanyava la vida:
— Si algú ha comés un pecat horrible;
si alguna dona ha posat banyes al seu marit
o si algú ha robat, que confessi i jo,
en nom de Déu, el perdonaré.

Però per corregir aquests pecats m'heu de donar diners.
Francament, jo vull fer diners, no corregir pecats!
Predico en contra de l'egoisme.
I aquest és el meu gran vici!
Però un home tan dolent com jo
també pot explicar
una bona història. Escolteu el meu conte.

Hi havia una vegada tres joves amics ganduls,
esbojarrats i irreflexius.
Els agradava la beguda, la gresca i el joc.

Bevien massa i duien una mala vida.

Un matí, els tres amics seien en una taverna.
Mentre bevien, van sentir una campana
que tocava al pas d'un cadàver que portaven a enterrar.

— De qui és aquest cadàver?— va preguntar
un dels joves al seu criat.

El criat va respondre:

— És un dels vostres companys, senyor.
La Mort el va matar ahir, mentre jeia borratxo
en aquesta taverna

Aquesta lladre, la Mort, està matant tota la gent
d'aquest país. Estigueu a punt per si ve a buscar-vos.

— El noi té raó. Aquesta Mort ha matat homes i dones,
nens, pagesos i criats en un poble prop d'aquí.

Cal ser prudent i estar previngut — afegí el taverner.

El jove gandul va exclamar:

— Tan perillosa és aquesta Mort? Jo no li tinc por.

La buscaré per tot arreu fins a trobar-la.

Escolteu-me, companys: nosaltres tres som com germans.

Anem junts i matem aquesta Mort abans que es faci fosc!

Tots tres amics, beguts i exaltats,
van prometre mantenir-se junts.

Després van emprendre el camí
cap al poble on havia actuat la Mort.
Si trobaven aquesta traïdora la matarien!

Després de caminar mitja milla
van trobar un home vell i pobre.
L'home els va saludar humilment:
— Déu vos guard, senyors!

Un dels joves li respongué:

— Surt del nostre camí, miserable!
Com és que encara vius tan vell com ets?

— Viuré tan de temps com Déu vulgui —va dir l'ancià.

Encara no he trobat ningú que vulgui canviar
la seva joventut per la meva vellesa.

La Mort no em vol prendre la vida!

Però no és gens educat parlar tan grollerament
a un pobre vell.

Us agradaria a vosaltres

que us tractessin així quan sigueu vells?

Us he de deixar. Adéu-siau!

— De cap manera, vell —va contestar un dels tres amics.

Acabes de parlar de la Mort.

Deus saber on es troba. Potser has pactat amb ella
perquè mati tota la gent jove. Dignes on s'amaga!

— Senyors,— va fer l'ancià— si voleu trobar la Mort,
jo us diré on és.
Seguiu per aquest camí i trobareu un bosquet.
L'he deixada allà, sota un roure, esperant.
Que Déu us faci bons!

Els tres esbojarrats van córrer cap a l'arbre.
Sota el roure hi van trobar una pila de monedes d'or.
Amb l'alegria van oblidar-se de buscar la Mort
i van concentrar-se únicament en comptar les monedes.
En acabar el recompte un d'ells va parlar:

— Germans, la Fortuna ens ha donat un tresor.
Qui ens ho havia de dir? Ara podem viure feliços
tota la vida. Però hem d'endur-nos aquests diners a casa.
I de dia això no ho podem fer.
La gent es pensaria que estem robant.
Aquestes monedes ens les hem d'endur de nit,
amb discreció.
Tinc un pla: un de nosaltres se'n va al poble
a buscar pa i vi.
Els altres dos es queden aquí vigilant el tresor.
Quan sigui de nit
ens podem emportar el tresor on vulguem.
Que la sort decideixi qui anirà al poble.

Tots tres van estar d'acord amb el pla.

Van jugar-se la seva sort. Al més jove
li va tocar anar al poble a buscar menjar i vi.

Tan bon punt el més jove va marxar,
un dels altres dos va dir:

— El nostre company se n'ha anat
i tu ets el meu millor amic.
T'estimo com a un germà. Jo podria fer
que només ens repartíssim les monedes entre tu i jo.
Aleshores seriem molt més rics. Què et sembla, germà?

— Això no pot ser. Ell sap que tenim aquí les monedes.
Com ho podem fer?— va contestar l'altre.

— Però hi estàs d'acord o no?— va insistir el malvat.

— Sí. Explica'm el teu pla — va dir l'altre—.
Et prometo que no et traïré.

—Doncs, bé— va seguir el primer.
Nosaltres som dos. I dos són més forts que un de sol.
Quan ell arribi tu faràs veure que vols jugar amb ell.
Mentre tu t'hi baralles com si fos una broma
jo li clavaré un ganivet a l'esquena. Tu fes el mateix,
i després tu i jo ens repartirem tot aquest or
com a bons germans.

I d'aquesta manera van planejar la mort del seu company.
Però el més jove també tenia plans
per fer-se amb totes les monedes.
Mentre anava cap el poble a buscar pa i vi, pensava:
— Ai, senyor!, si pogués quedar-me
amb totes les monedes
seria l'home més feliç del món!

Finalment, el dimoni li va donar una idea
per quedar-se ell totes les monedes.
Va anar a veure l'apotecari del poble.
L'apotecari venia medicaments, drogues i verins.

Li va demanar un verí ben fort
per matar una fura que entrava al corral
i se li menjava galls i gallines.
L'apotecari li va donar el més fort que tenia
i li digué:
— Qualsevol ésser viu, animal o home,
que begui aquest verí morirà en poc minuts.

El jove malvat va marxar amb el verí.
Tot seguit va córrer a buscar tres ampolles de vi.
En dues hi va ficar verí. En la tercera no
perquè se la beuria ell mateix:
necessitava vi per agafar forces i transportar tot l'or.
A més, també hauria d'enterrar els seus amics.

Quan el jove va arribar al bosc amb vi i menjar
els altres dos el van matar. Tot es va fer
com ho havien planejat els dos amics.
Després, un dels dos joves va decidir:
— Seguem i bevem, després ja enterrarem el nostre amic.

El noi va agafar una de les ampolles
i va beure un bon glop.
Després va oferir-la al seu amic
que també en va beure.
L'ampolla contenia el vi enverinat.
Els dos companys van morir tot seguit.

En poca estona els tres joves esbojarrats
van jaure morts sota el roure
on pensaven trobar la Mort.
Finalment, l'havien trobada!

—Aquesta és la meva història— va concloure
l'enedor d'indulgències. — Guardeu-vos
del pecat de l'avarícia!
I ara, si us plau, feu-me alguna ofrena
perquè jo pugui perdonar la vostra ànima.

El conte del capellà de la monja

— **A**quests contes són massa tristos— exclamà el cavaller.

— Necessitem un conte alegre— digué l'hostaler.
Acosta't capellà, vine aquí fra Joan!
Explica'ns alguna cosa que ens alegri el cor.

Fra Joan era un amable i simpàtic mossèn
que viatjava amb una monja.

— D'acord, ho intentaré. Escolteu la meva història...

Hi havia una vegada una pobra vídua
que vivia en una cabana amb les seves dues filles.
La cabana es trobava prop d'un bosc en una vall.

La vídua portava una vida senzilla.
Per viure només tenia animals: porcs, vaques i una ovella.
Al jardí també hi tenia un gall, anomenat Cantaclar.
El gall vivia envoltat de 7 gallines.
Cantaclar era el millor cantaire de tot el país.
La seva veu era melodiosa.

El seu cant era tan exacte com el rellotge de l'abadia.

El gall Cantaclar governava les 7 gallines.
Eren les seves germanes i amants.
Entre elles, Pertelota, la més bella,
era la seva preferida.

Pertelota era agradable i sociable
i Cantaclar se l'estimava molt.
Quan sortia el sol,
els dos animals enamorats cantaven junts.

Però una matinada, mentre dormia,
el gall es posà a cridar sobtadament.
Pertelota era al seu costat i, sobresaltada, li va preguntar:
— Estimat, què us passa que crideu d'aquesta manera?
No us fa vergonya?

— Senyora — li respongué ell—, he tingut un malson.
He somniat que passejava pel pati
on hi havia un animal
que em volia capturar i matar.
Aquest animal era semblant a un gos.
Tenia el pelatge de color groc i vermell.
La punta de la cua era negra i les orelles, també.
Els seus ulls espurnejants em miraven fixament.
Per això he quedat mig mort de por i he cridat.

— I ara! No us fa vergonya, covard?
Heu perdut el meu amor. Jo no puc estimar un covard!
Les dones desitgem marits savis,
generosos i valents — va concloure Pertelota.

La bella Pertelota no estava contenta
amb la reacció poruga de Cantaclar
i li va donar un remei per als seus malsons:

— Com és possible que tingueu por dels somnis?
Els somnis són conseqüència de les indigestions.
Mengeu massa, estimat! Heu de prendre herbes digestives.
Durant dos dies prendreu un remei
elaborat amb cucs i d'herbes del jardí.

— Moltes gràcies per la vostra lliçó,
senyora,— va dir Cantaclar.
Però molts escriptors demostren
que els somnis són com avisos del què ens passarà.
Escolteu-me, si us plau.

Cantaclar va explicar-li la següent història:

— Hi havia una vegada dos amics
que anaven de pelegrinatge.
Van arribar a un poble on hi havia molta gent.

Com que no trobaven lloc on allotjar-se,
van haver de dormir separats,
cadascun en un alberg diferent.
Un va dormir en un estable.
L'altre va tenir sort i es va allotjar en una posada.

A la nit, aquest últim va somniar
que el seu amic el cridava demanant auxili:
“Aquesta nit em mataran mentre dormo!
Ajuda'm o moriré!”.

L'home es despertà de sobte
però no feu cas del malson i continuà dormint.
Va somniar el mateix dues vegades.

A la tercera vegada el seu company li digué:
“Ja és massa tard. Ara ja sóc mort!
Al matí ves a la porta oest de la ciutat
i trobaràs el meu cadàver. M'han assassinat per diners!”

L'endemà l'home no va trobar el seu company
on l'havia deixat.

Aleshores va recordar el seu somni
i va anar a la porta oest de la ciutat.
Allà hi havia el cadàver del seu amic—.

Cantaclar volia demostrar que calia témer els malsons.

Per això va continuar explicant històries
sobre somnis que després es convertien en realitat.

Aquesta és la seva segona història:

— Hi havia dos homes que volien creuar el mar.
Com que el vent no els era favorable
es van esperar al port d'una ciutat.

Un dia el vent va canviar i van decidir marxar l'endemà.
Aquella nit van anar a dormir contents,
ja que al matí següent marxarien.
Però un d'ells va tenir un malson.
Un home li deia: “si te'n vas demà, t'ofegaràs”.

En despertar-se li va explicar el somni al seu amic
i li va demanar que es quedessin.

L'amic es va posar a riure tot dient:
«els somnis són il·lusions!
Si tu et vols quedar, queda't.
Jo me'n vaig. Adéu-síau!»

Però a meitat del viatge el vaixell va tenir un accident
i l'home va morir.
El somni s'havia fet realitat—.

Cantaclar va explicar més històries
que anunciaven desgràcies.

En acabar va concloure:
— Estimada Pertelota, deixem de banda aquests somnis.
Però no oblidem
que poden convertir-se en històries reals!
Ara em sento molt millor.
Escoltem junts com canten els ocells
i mirem com creixen les flors!—.

Dit això, Cantaclar i Pertelota van baixar
de la teulada on es trobaven.
Feia un bon dia i el sol brillava.
Cantaclar se sentia feliç
envoltat de les seves amants.

Però al jardí on estava Cantaclar
hi havia una guineu amagada.
Durant la nit havia esbotzat la tanca,
i estava observant el gall, molt quieta,
esperant el moment per atacar-lo.

Pobre Cantaclar! Per què va baixar de la teulada?
Per què va no va fer cas del seu somni?
No havia d'haver seguit el consell de la seva dona.
Això va ser la seva desgràcia!

Pertelota i les seves germanes estaven prenent el sol.
Mentrestant Cantaclar, esplèndid, cantava.
Amb la mirada va seguir una papallona
i va veure la guineu ajupida entre unes cols.

Atemorit, va deixar de cantar immediatament
i es va posar a cridar.

Però quan anava a fugir, la guineu es va apropar i li va dir:

— Gentil senyor, on aneu? Teniu por de mi, amic meu?
I ara! He vingut a escoltar com canteu.
Teniu una veu preciosa!
El vostre pare i la vostra mare també la tenien.
No he sentit mai ningú cantar tan bé com el vostre pare.
Recordo que tancava els ulls, es posava de puntetes
i estirava el coll. La veu li sortia del cor!
Oh, amic meu, podríeu cantar com ho feia el vostre pare?

Cantaclar es va sentir molt afalagat.
Sense sospitar la traïció, va disposar-se a cantar
com ho feia el seu pare.
Va tancar els ulls, va estirar el coll
i es va posar de puntetes.

Aleshores, Donya Roja, la guineu,
va fer un bot i va agafar Cantaclar pel coll.

Tot seguit, se'l va endur corrent cap al bosc.

Les pobres gallines van posar-se a cridar.
La vídua i les seves filles, en sentir-les,
van sortir de la cabana, espantades.
De seguida van veure la guineu
com s'enduia el gall Cantaclar cap al bosc.

— Socors! Ajuda! La guineu! — van exclamar les dones
mentre li corrien al darrere.

Una colla d'homes amb garrots van seguir la vídua
i les seves filles.
Darrere van seguir-los els gossos, la vaca i els porcs.
Tots els animals estaven esverats pels crits de la gent.
Els ànecs, les oques i, fins i tot, les abelles,
també van seguir la guineu i el pobre Cantaclar.

Però aleshores la sort va canviar.

Cantaclar, ple de terror, va dir a la guineu:
— Senyora, jo de vós diria a tota aquesta gent
que us persegueixen el següent:
“Ja podeu girar cua! Ja estic arribant al bosc.
Ara em menjaré aquest gall
i vosaltres no podeu fer res per evitar-ho!”

— Bona idea! Ara mateix els ho dic!,— va respondre la guineu.

Tan bon punt la guineu va obrir la boca, per parlar Cantaclar es va escapar i va pujar a un arbre.

En veure que el gall s'havia escapat, la guineu insistí:

— Oh, Cantaclar! Potser us heu espantat quan us he agafat al jardí? Ho sento.

Aquesta no era la meva intenció.

Si baixeu d'aquest arbre us explicaré què volia.

— Si baixo — va respondre Cantaclar—, estic perdut!

No puc deixar que m'enganyis dues vegades.

No faré cas de les teves paraules mai més.

No tancaré els ulls quan els hauria de tenir ben oberts!

— I jo — va replicar la guineu—, no parlaré quan hauria de callar!

— Bé, aquest és el meu conte— va dir el mossèn.

— Podem aprendre una lliçó d'aquesta història:

això és el que passa

si som imprudents i si fem cas d'aquells que ens adulen.

Nota final

Els contes que hem llegit són una selecció dels 22 que hi ha a l'obra de Geoffrey Chaucer.

Les històries dels pelegrins ens parlen de l'avarícia, la gelosia, la fidelitat i, molt sovint, de l'amor.

Per escriure-les, Geoffrey Chaucer es va inspirar en l'obra d'escriptors italians com Boccaccio o Petrarca.

Geoffrey Chaucer va morir l'any 1400.

En aquesta data havia escrit 22 contes sencers.

Ell en volia escriure més de 100 però no va poder.

Per tant, els pelegrins que ens han explicat els contes no van arribar mai a Canterbury.

La història no està acabada.

Tu, lector, pots decidir com acabar la història.

Dels contes que hem llegit, quin creus que és el millor?

Segons tu, quin pelegrí mereix guanyar

el sopar gratuït de l'hostaler?